

DE KAZERNE OP DE KATTENBERG. NU DE “LEOPOLD” *

Zoals we in de inleiding hebben gezien werden militairen in vroegere tijden, meestal bij de burgerbevolking ondergebracht, met alle gevolgen van dien.

Op 23 april 1677 werd Gent, nog maar eens, door de Fransen bezet, nu onder het bevel van de Zonnekoning Lodewijk XIV.

De voortdurende aanvoer van troepen was in maart 1678 zo erg geworden dat men de toestand niet meer meester was. Er diende kwartier gezocht voor “derthien battalons infanterie (10.000 man, sic) waervan de acht syn gheloogeert, alle moghelick devoir gedaen sal worden omme promptelick te logieren de resterende vyfe maeckende vier duysent mannen”. (1)

Het Schepencollege stak spoed achter dit “logieren” aangezien de bevelvoerende maarschalk, één stuiver per in openlucht slapende soldaat vorderde. Ook Lodewijk XIV wilde een eind zien komen aan deze wantoestand die de discipline niet bevorderde en eiste kazernen.

In het nauw gedreven vatten de stadsvaderen besprekingen aan. Vooraleer bestek te maken nodigden ze de bouwheer van de Kortrijkse kazernen uit om zijn “modelle voor te leggen, de welcke veel minder prys sullen comen te becostighen daertoe gheconsidireert de groote schaersheyte van ghelde”. (2)

Op 11 mei werden 30.000 gulden uitgetrokken voor “het maecken van casernen ende andere noodighe wercken”. (3)

Om tegemoet te komen aan de benarde toestand waarin de stadskas zich bevond stond de koning toe een belasting te heffen op de verhuring van huizen, op stoeterijen en molens. Het geïnde geld mocht alleen gebruikt wor-

* Het eerste artikel in deze reeks verscheen in “Ghendtsche Tydinghen. 1985. Nr. 4.”

den voor de bouw van een kazerne. (4)

Er kon een begin gemaakt worden met het tekenen van de plannen en het aanbesteden der werken. Op 17 september echter werd de “Vrede van Nijmegen” gesloten en verlieten de Fransen onze gewesten. Natuurlijk verhuisden de plannen voor de troepenlogementen nu ook in de vergeethoek. Lodewijk schond het vredesverdrag en bedreigde opnieuw onze streken. Willem van Oranje, ondertussen koning van Engeland geworden (Willem III) verdedigde Vlaanderen. Hij had weet van de rustende kazerneplannen en gaf bevel ze uit te voeren.

De Schepenen, nog altijd opgescheept met een lege stadskas, stuurden een bedelbrief aan de koning; “Bij order van syne Exellentie vooren ghehouden noodtsaeckelijck te wesen, dat binnen deze stadt saude worden ghebawwt cazernen om daerin ghelogiert te worden de militaire liggende binnen deze stadt ter defentie van diese soo om by middel van die voorschreven militairen te beter te connen houden in hun devoir als om te beletten de disorders die de selve militaire by nachte ende ontyde commen te doen met noch meer andere redenen valt de resolutie an de Majesteut ende syn Exellentie te bidden dat hy de selve casernen saude selve doen maecken ten synen coste, niet min te presenteren vyftich duysend gulden secours van den voorseyden bouw ende constructie van den voorschreven casernen, anghe-sien daeran wel sal depenseren twee hondert duysent guldens”. (5)

Willem III ging akkoord met een deelname in de onkosten. (6) Buiten het vinden van een geschikte plaats stond niets meer de bouw van een kazerne in de weg. De keus viel op een terrein binnen de St-Pieters parochie “Kattenberg” genoemd.

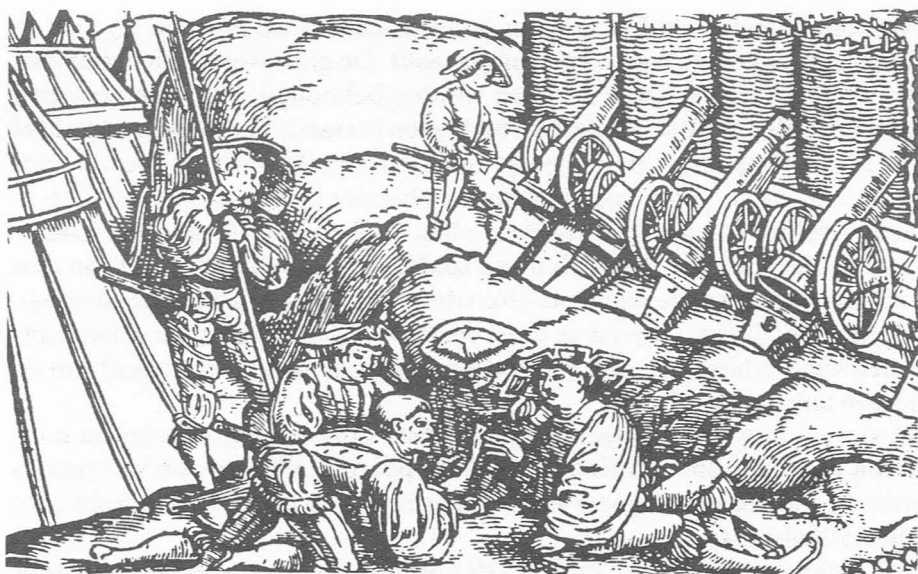
In vroegere tijden stond de Kattenberg en omgeving bekend als het “eekhout” best te vertalen door “eikebos”. Met een beetje fantasie kan men zich voorstellen hoe de paters uit de Sint-Pietersabdij daar hun brevierwandeling maakten. Vanaf de woudrand hadden ze een heerlijk vergezicht over het nog prille Gent.

Spoedig echter werd hen een flink stuk wandelgenot en bos ontnomen voor “het legghen van de platte-forme voor de vesten” en voor de uitbreiding van de stadswalling.

In 1458 gaf het Schepencollege gevolg aan een aanvraag van de pottenbakkers om “potaerde te steken op het eekhout”. Maar de meeste bomen vielen als de poerfabrikant Jacques Hebbelinck er zijn fabriek mocht neerzetten (1650).

Naar de Schelde toe waren de hellingen begroeid met sappig gras. Om de stadskas te spekken verhuurde men die weiden “ten advenante van twee schellinghen ende vier grooten t’jaers van elcke coe, ende van elcken rend eenen schellinck twee grooten t’jaers”.

Door het voortdurende kappen van bomen bleef er van het eikebos maar weinig over. Wel bood de heuvel nu gedroomde plaatsen om er geschut te

Afb. 1. Batterij kanonnen uit de XVIde eeuw, naar een Duitse gravure uit die tijd. De kanonnen staan opgesteld tussen de "catten".

installeren. Men plaatste kanonnen binnen een ring van tenen korven gevuld met zand. (Afb.1) De versterkte standplaatsen noemde men "tuy-nen", de korven waren "catten". Vandaar de naam Kattenberg. (7)

Op die hoogte begon men met de bouw van de eerste Gentse kazerne die klaar kwam in 1687. Het gebouw bestond uit een "carré" van 450 op 450 Gentse voet (één voet = 0,2976 meter) zonder verdieping. Aan iedere zijde bevonden zich tien grote, onder een gewelf gebouwde, kamers. Twee tegenover elkaar gelegen poorten gaven toegang tot het kwartier. Naar schatting hadden ongeveer 600 soldaten plaats in dit gebouw. (8) Op enige afstand van de kazerne bevonden zich de paardestallen. (afb.2)

Het materiaal waarmee ons eerste piottenverblijf was gebouwd moet van slechte kwaliteit zijn geweest. Reeds in 1752 was er sprake van nieuwbouw aangezien herstelling zich niet meer loonde.

Architect Jan-Baptist Simoens, aan wie men de vernieuwing toevertrouwde, sloeg voor de kazerne op te trekken juist naast het afgekeurde kwartier. Zodanig kon de bezetting in het oude logement blijven tot het nieuwe klaar was. Het nieuwe gebouw zou komen op de plaats waar de paardestal stond. Er was een verdieping voorzien wat gezamenlijk zou opleveren; "42 camers onder en 42 camers boven van 20 voeten vierkant haere respectieve trappen ende te vooren met eene galderye soo voor 't eerste als de tweede stegie... de cappe boven gedeckt met pannen... om alle deselve wercken behoorelyck te leveren ende maecken... eene somme van 76 a tachentich duysent guldens".

Het stadsbestuur vond de prijs te hoog en keurde de plannen af. (afb.3) Een nieuwe overeenkomst werd opgemaakt. De grondvesten en buitenmuren van het oude gebouw moesten worden behouden. Het plan voor een tweede verdieping en de galerijen hield men in stand. Hierna een uittreksel uit de aanbesteding; “de annemer sal doen afbreken de caeppe van den bouw... hij sal moeten doen legghen van honder op de erste staessie eenen nieuwe solder van goede vyfqaerts dellen (balken van 5/4 duim) geschaeft ende geploecht ende den bovensten solder van de houden dellen van den ondersten solder ende daer te leveren de noodighe dellen die daer cortresse sullen noodigh syn... hy sal de mueren doen verhanderen ende geheel volsetten van wederseyde volgens modelle ten apasimente (verlangen) van de heeren anbesteders”.

De stal moest worden omgebouwd tot huisvesting van gehuwde lagere militairen en hun gezin. (9) Een nieuw blok paardestallen en een werkplaats voor de wapenmaker moest worden opgetrokken langs de Kazernestraat (nu Kattenberg).

De afgewerkte kazerne (1754) had dezelfde afmetingen als haar voorganger. Ze telde nu een verdieping en had, langs de binnenkoer, zowel onder als boven, een overdekte galerij. Beide verdiepingen hadden 70 kamers. (Afb.4) Het ganse kwartier was geraamd op 1000 man. Men kon nog steeds binnen langs twee overeenliggende monumentale poorten. (afb.5) Een waterput met aker en een openluchtlatrine waren het neusje van de zalm in de eigentijdse hygiëne. (Afb.6)

De Oostenrijkers betrokken de nieuwe lokalen en leefden er lang en gelukkig tot... 1789 ! De starre houding van Jozef II was er de oorzaak van dat in Brabant de revolutie uitbrak. Als gevolg van een gebrekkige bevelvoering kwamen de Oostenrijkse troepen in een benarde toestand. Ze vluchtten overal voor de slecht bewapende opstandelingen. Op 13 november om 7 uur in de morgen stonden de patriotten ook vóór de poorten van Gent. De wachtposten schitterden niet van dapperheid, want na enkele schoten te hebben gelost trokken ze zich haastig terug in hun kazerne.

De makkelijke overwinning droeg er toe bij dat de meeste Gentenaars zich bij de revolutionairen aansloten. De schermutselingen in de stad duurden drie dagen. De vierde dag (16 november) bij zonsopgang, viel de menigte de kazerne op de Kattenberg aan. Het gebouw van de wapenmaker werd in brand gestoken. Van Rossem, directeur van de Gentse gevangenis, kwam met een oud kanon aanrollen. Bij het eerste schot afgegeven op de ingangspoort bartstte het wapen uiteen. Toch was die ene treffer voldoende om kolonel Lunden, bevelhebber van de ingeslotenen, te doen besluiten zich over te geven. Men telde achthonderd gevangenen.

Het gedeeltelijk afgebrande gebouw met de stallen en de magazijnen werd later grotendeels afgebroken. (10) (Afb.7)

Een drukke verhuisperiode stond de infanteriekazerne op het Eeckhout te

wachten. Na de patriotten kwamen de Oostenrijkers terug (1790). In 1792 werden ze voor de eerste maal buitengezet door de Franse huurders. Een jaar nadien waren het terug Oostenrijkers die de lokalen bezetten. Dit werkte op de Franse zenuwen want midden juli 1794 tekenden onze zuiderburen een huurcontract van maar liefst 20 jaar. De Russen en Pruisen vonden die periode meer dan lang genoeg en kwamen de soldaten van Napoleon vervangen (1814). De Gentenaars die dachten dat het nu welletjes was geweest met al die vreemdelingen waren eraan voor hun hoop. Hollanders hadden we nog niet over de kazernestoep gehad dus gingen die op hun beurt een 15 jarig kontrakt aan. Eind 1830 waren de Belgen het uiteindelijk beu en wierpen ook die Nederlanders uit hun land.

Willem I die nooit gedacht had door zijn eigen Belgen te worden aangevalen had aan de Heuvelpoort een reusachtige citadel laten bouwen. Dit fort moest, samen met andere, de expansiezucht van Frankrijk onderdrukken. De citadel lag op amper 150 meter van de Kattenbergkazerne. Vanuit de vensters van deze laatste kon men de binnenplaats van het bastion overzien, dus ook beschieten. Bij de aanvang van de onlusten in september 1830 liet de kommandant van de versterking dan ook de zuidelijke vleugel van de kazerne afbreken. (11)

Het Schepencollege, niet geraadpleegd door de militairen, stuurde een afgevaardigde naar de verantwoordelijke bevelhebber en legde klacht neer voor beschadiging van stadseigendom. Niets mocht baten, de zuider- en een stuk van de oostzijde ging tegen de vlakke. De afgebroken gedeelten werden nooit terug opgetrokken. (Afb.8)

Tussen 1830 en 1870 moesten een turnzaal en een hindernisbaan, gebouwd op de binnenkoer, voor de goede form van de bewoners zorgen. De hygiëne van de soldaten was er ook op vooruit gegaan want men plaatste een tweede pomp.

Bij wet van 22 juni 1873 gaf de Staat de steden gelegenheid zich te ontdoen van de verplichting tot kazernereren mits gratis afstand te doen van alle militaire gebouwen en meubelen.

Tijdens de onderhandelingen over de afstand deden zich, speciaal over het Kattenbergkwartier, ernstige meningsverschillen voor. Na drie jaar onderhandelen kwam een vergelijk uit de bus. De kazerne samen met een strook terrein van 20 meter aan de zuidzijde bleven eigendom van de Staat. De gebouwen "huis van de wapenmaker" en "blok der gehuwden" samen met de pleinen (mars- en kazerneplein) rond de kazerne kreeg de stad in volle eigendom. Er moest wel een som van 40.000 frank aan het Ministerie van Oorlog (MvO) worden betaald. (Afb.8)

Op de zitting van 24 februari 1881 bracht schepene De Bast de zaak terug ten berde. Hij toonde aan dat de "waterbedelingsmaatschappij van Gent" dringend over een perceel hooggelegen terrein moest kunnen beschikken om aan de stijgende vraag naar "kraantjeswater" te kunnen voldoen. De

maatschappij zou maar liefst zeven waterreservoirs willen bouwen. Ze bood de stad 60.000 frank voor een terrein van 3.927 m² gelegen ten zuidoosten van de bestaande kazerne.

Onder druk van de nationale regering stemde MvO in met de afgave van de grond waarop het huis van de wapenmaker en de blok der gehuwden stonden. Op 20 augustus 1881 ondertekende men de nieuwe conventie. (bijlage 1)

De watermaatschappij had werkelijk haast met het plaatsen van de eerste watertoren want reeds op 26 mei 1882 sloot ze een overeenkomst met de stad. Het Schepencollege had er de voorkeur aan gegeven de grond niet te verkopen. Ze verhuurde het terrein voor 75 jaar, aan 4000 frank per jaar. Het huis van de wapenmaker kwam in december 1882 onder de afbraakhamer. (Afb.9) In de loop van 1883 verrees de eerste waterreservoir op de Kattenberg. De torens vulden één na één het plein vóór de kazerneingang. De wapenmaker had men ondergebracht in het kwartier zelf. Wat te doen met de families uit de blok der gehuwden ? De laatste reservoir moest komen op de plaats van het gebouw. Afbraak was dus onvermijdelijk.

In 1889 tekende men plannen voor een nieuwe mess voor officieren en terzelfdertijd voor een nieuwbouw voor militaire families; ze werden in 1890 goedgekeurd. Men begon redelijk snel aan de werken die in 1894 klaar kwamen. (12) (Afb.10 en 11)

Op 5 januari 1898 kon men in de "Gazette van Gend" (GvG) lezen; "Het Departement van Oorlog zal de oude kazerne laten afbreken om op die plaats een nieuwe te laten bouwen. De 25.000 m³ grond die zullen vrijkomen zullen ter beschikking worden gesteld van de stad voor het ophogen van de kruidtuin in het park". (13)

Van nu af aan ging alles snel in het werk;

- 1898 : - 20 april : aanbesteding voor sloping van de kazerne (GvG 1 april).
- 27 september : Overgave van een stuk grond aan de Staat. Op die grond stonden 2 huizen van Van Renterghem, die men onteigende en afbrak.
- 8 oktober : Afbraak bijna voltooid (GvG 8 oktober). (Afb.12)
- 1899 : De strenge winter legde de werken stil. In de lente herbegon men met het effenen en wegvoeren van de grond (25.000 m³).
- 1900 : januari : Het bouwterrein is met planken afgezet (GvG 13 januari).
- 7 februari : De muur tussen de nieuwe mess officieren en de blok der gehuwden, laatste getuige van de oude kazerne wordt afgebroken (GvG 8 februari).

Het duurde zes volle jaren vooraleer de nieuwe "Leopoldskazerne" er stond. De plannen voor het, in eclectische stijl opgetrokken gebouw tekende de architect O. Geerling. De bouwkundige was de bekende Modeste de Noyette. (Afb.13)

De "Leopold" was, in die tijd, gebouwd voor een volledig infanterieregiment met depot. (14) Er was tevens plaats voorzien voor het depot van een regiment artillerie van de Leger Divisie.

De kazerne die men nu nog kan bewonderen heeft een oppervlakte van 2Ha.39a.86ca. De voordien gebouwde blokken voor de mess der officieren en voor de families van getrouwde militairen (1894) werden in het geheel opgenomen. (15) De volledige kostprijs voor de bouw, grond niet meegerekend, kwam op 2.915.324,75 frank. Men kan dus stellen 2.300 frank per man bezetting.

Op de laatste maandag van september 1907 betrof het tweede linie regiment, muziek op kop, het gloednieuwe kwartier. (16) (Afb.14). Men mag veronderstellen dat ze er graag woonden want, de eerste wereldoorlog niet meegerekend, verbleven de piotten van het 2de er tot 1940.

Architect Geerling had wel een prachtig verblijf voor militairen getekend maar daarbij niet aan hun paarden gedacht. Een nieuwe overeenkomst met de stad had tot resultaat dat deze in de Craeyerstraat paardenstallen met bijgebouwen neerzette. De conventie van 13 juli 1910 voorzag dat deze gebouwen gratis aan het leger werden afgestaan tot 1 juni 1922. Vanaf deze datum betaalde de staat een jaarlijkse huur van 1117,40 frank.

De Duitse overweldigers wreven zich over de buik als ze in 1914 de moderne lokalen bezetten. Alleen de naam "Leopold" stoorde ze. "Kaserne Kaiser Wilhelm" klonk hun beter in de oren. Behalve dat ze de koperen waterpompen en kranen en de dito lusters uit de mess der officieren wegkaapten om er munitie van te maken, brachten ze ook vernieuwingen aan. De resterende gasverlichting vervingen ze door elektriciteit. Ze plaatsten ook meerdere lichtpunten en modernere keukenuitrusting.

In 1918 kwam het 2e linie, nu in kaki-kledij, terug en droeg er het zijne toe bij dat de kafeetjes in de buurt tot bloei kwamen. Buiten de nodige herstellings- en aanpassingswerken gebeurde er tussen 1918 en 1940 niets bijzonders in de "Leopold".

Hadden de Duitsers het er tussen 1914 en 18 zo goed gevonden? Hoogstwaarschijnlijk wel want ze kwamen het kwartier terug voor vier jaar bewonen in mei 1940. Veel veranderingen brachten ze ook ditmaal niet aan. Wel plaatsten de diensten van de "Luftwaffe" een radarinstallatie, voor het opsporen van vliegtuigen, op het dak van de kazerne.

Bij de bevrijding werden de gebouwen gebruikt als hoofdkwartier van de weerstand. Op maandag 4 september om 15.30 uur hees men er de Belgische driekleur. (17)

Na de oorlog moest het terug opgerichte 2e linie bijdragen tot de bezetting van Duitsland. (18) De Leopold werd van dan af ingenomen door scholen en diensten. De laatste jaren verblijft er het opleidingscentrum van de gezondheidsdienst.

Vanaf 1960 was er steeds sprake dat het kwartier ging worden afgeschaft en

verkocht. De stad in de eerste plaats en verschillende grote bouwondernemingen toonden grote interesse. In 1967 stelde de stad een domeinbundel samen met het oog op een mogelijke aankoop. In dit bundel wordt de kazerne als volgt beschreven; een bebouwde oppervlakte van 10.505 m². De hoofdgebouwen tellen een gelijkvloers, twee verdiepingen en een zolder. Alle meerverdiepingblokken zijn onderkelderd... Een infirmerie, informatiezaal, turnzaal, stortbaden en volledig ingerichte cinema-feestzaal, kantine, mess officieren en onderofficieren en de nodige keukens... langsheen de Kattenberg en de Kerckhovelaan vinden we nog administratiegebouwen. Het geheel is in zeer goede staat... een zeer sterk bouwwerk waarvan de stijl sommigen momenteel minder bevalt. De inventariswaarde voor Landsverdediging; gronden en gebouwen zonder toerustingsapparaten : 67.756.400 frank.

Een programma van domaniale renovatie voorzag in 1976 (moest de kazerne in 1980 verkocht worden) dat de totale waarde zou oplopen tot 165.000.000 frank.

Tot op heden bestaat de oude Leopold nog en zal er hoogstwaarschijnlijk ook nog lang blijven.

Roger VAN AERDE

BIBLIOGRAFIE - NOTEN

- (1) 7e Resolutieboek van de Schepenen van de Keure. 19 maart 1678. f 169.
- (2) 7e Resolutieboek van de Schepenen van de Keure. 3 mei 1678. f 173.
- (3) 7e Resolutieboek van de Schepenen van de Keure. 11 mei 1678. f 174-175.
- (4) Chartre N° 1936 Gand (occupation Roi-Soleil). "Octroi de Louis XIV, accordant aux échevins de Gand l'autorisation de lever le 20ieme denier du louage des maisons, haras et moulins pour la construction des casernes". S.A.G.
- (5) 8e Resolutieboek van de Schepenen van de Keure. 8 juni 1682. f 64v.
- (6) 8e Resolutieboek van de Schepenen van de Keure. f 78v.
Men kan gedeeltelijke stortingen terugvinden in 1682 op 1 augustus en 27 oktober en in 1683 op 6 maart, 7 mei, 9 juli en 9 augustus.
- (7) A. De Buck in "Wandelingen van Heuvel tot Petercellepoort" beweert : "Kattenberg kan hier geïnterpreteerd worden als toverijberg. Catte of Katte wordt in veel plaatsnamen gevonden en duidt op hekserij, toverij enz."
Van Werveke in een artikel in "La Flandre Libérale" zegt dat Kattenberg zou moeten zijn "Mont du Chevalier" of de voorverschansing waar men artillerie op plaatste.
Hooft, in de uitgave Belderdyk I spreekt van "hemelhooge katten of opgeworpen aarden hoogten".
- (8) Buiten het grondplan, getoond met afbeelding 2, is er in de archieven weinig te vinden over het uitzicht en inrichting van die eerste kazerne.

- (9) Het was vroeger de gewoonte lagere militairen met hun gezin in het kwartier te laten wonen. Behalve in de blok der gehuwden woonden er steeds enkele families in de kazerne zelf. Na de eerste wereldoorlog brak men langzamerhand met deze gewoonte. Af en toe vindt men nog het gezin van de "concierge" in de militaire gebouwen (bvb. in de Kadettenschool te Laken).
- (10) We hebben nergens gevonden wanneer het gebouw is afgebroken of hersteld. Het stadsplan van 1830 toont het nog steeds in zijn oorspronkelijke lengte langs de Kazernestraat. Er zijn twee mogelijkheden, of de tekenaar heeft het plan Goethals uit 1796 gecopieerd of het gebouw stond er in 1830 nog, gedeeltelijk afgebrand. Het militair plan in ons bezit en hierbij afgedrukt onder afbeelding 8 toont het gebouw in zijn verkleinde toestand.
- (11) R. Van Aerde : De omwenteling van 1830 te Gent. In : Ghendtsche Tydinghen, 9e Jg. Nr. 3.
- (12) Deze gebouwen kan men nu nog bewonderen op de hoek van de Karel de Kerchovelaan en de Eekhoutstraat (mess officieren) en op de hoek van de Kunstlaan en de Kattenberg (gehuwden). Ze vormen een geheel met de Leopoldskazerne.
- (13) Men was ondertussen ook begonnen de buitengebouwen van de citadel (1830) af te breken en op de plaats een park aan te leggen (huidig stadspark).
- (14) Getalsterkte van een regiment infanterie zonder depot, rond 1900;
Onderofficieren	: 133	
Muziekanten	: 24	
Korporaals	: 154	
Soldaten	: 954	samen : 1.265 man.
- (15) Na de eerste wereldoorlog ging het gebruik, families in de kazerne te logeren, langzamerhand verloren. De blok der gehuwden werd ingenomen door diensten van de militaire administratie.
- (16) La Flandre Libérale van 27 september 1907.
- (17) J.P. Marchal : De bevrijding van Gent. 1980.
- (18) Het 2de linie werd ontbonden te Siegen - West-Duitsland in het jaar 1957. De standaard wordt bewaard in het legermuseum te Brussel. Het regiment is opgenomen in de legerreserve als "Wachtbataljon van Oost Vlaanderen".

Convention spéciale entre l'Etat et la ville de Gand, pour la remise prématurée d'une partie des plaines du Kattenberg qui fait l'objet de la convention du 23 juin 1881.

Entre Messieurs Philippe Charles Ginox, capitaine en 1er commandant du Génie à Gand, délégué par Monsieur le Ministre de la Guerre suivant dépêche du 22 juillet 1881, 4e D^{re}, n° 17,485, et François Dieudonné VANZUYLEN, receveur des Domaines à Gand, délégué par Monsieur le Ministre des Finances suivant dépêche du 17 mai 1881, N° 80 428/17bis représentant l'Etat Belge d'une part, et Monsieur Henri COLSON, échevin de la ville de Gand, délégué du Collège échevinal des Bourgmestre et échevins, en exécution de la résolution du conseil communal du 8 août 1881 représentant la ville de Gand, d'autre part ;

Il a été exposé :

« Qu'en vertu de la convention du 23 juin 1881, la Ville devient propriétaire des terrains formant les plaines du Kattenberg, mais que cette convention ne sera définitive qu'après l'approbation de la Députation permanente du Conseil provincial et de la Législature.

« Que d'autre part il y a un intérêt public à ce que la Compagnie des eaux de Gand puisse commencer immédiatement la construction d'un premier réservoir ;

« Que cette approbation ne saurait être douteuse mais pourrait être retardée, de façon à compromettre la distribution d'eau ;

En conséquence il a été convenu ce qui suit :

« L'Etat Belge fait immédiatement la remise provisoire à la ville de Gand de la partie de terrains nécessaire pour la construction d'un premier réservoir de 16 mètres de diamètre, et l'autorise à laisser entamer par la compagnie des eaux la construction de ce réservoir, sous les trois conditions suivantes :

« 1° L'emplacement de ce réservoir sera accepté par le commandant du Génie de la place.

« 2° La ville de Gand s'engage à remettre les lieux dans leur état primitif, si la convention du 23 juin ne devenait pas définitive.

« 3° La ville de Gand s'engage à maintenir libre et en bon état le pavé conduisant à l'entrée de la caserne.

« Si ce résultat n'était pas obtenu à la satisfaction du Département de la Guerre, représenté par le Commandant du Génie de la Place, la Ville s'engage à exécuter immédiatement le pavage des rues au Nord et à l'Est de la caserne, pavage prévu au 5° de la convention du 23 juin 1881, pour remplacer la route pavée actuelle.

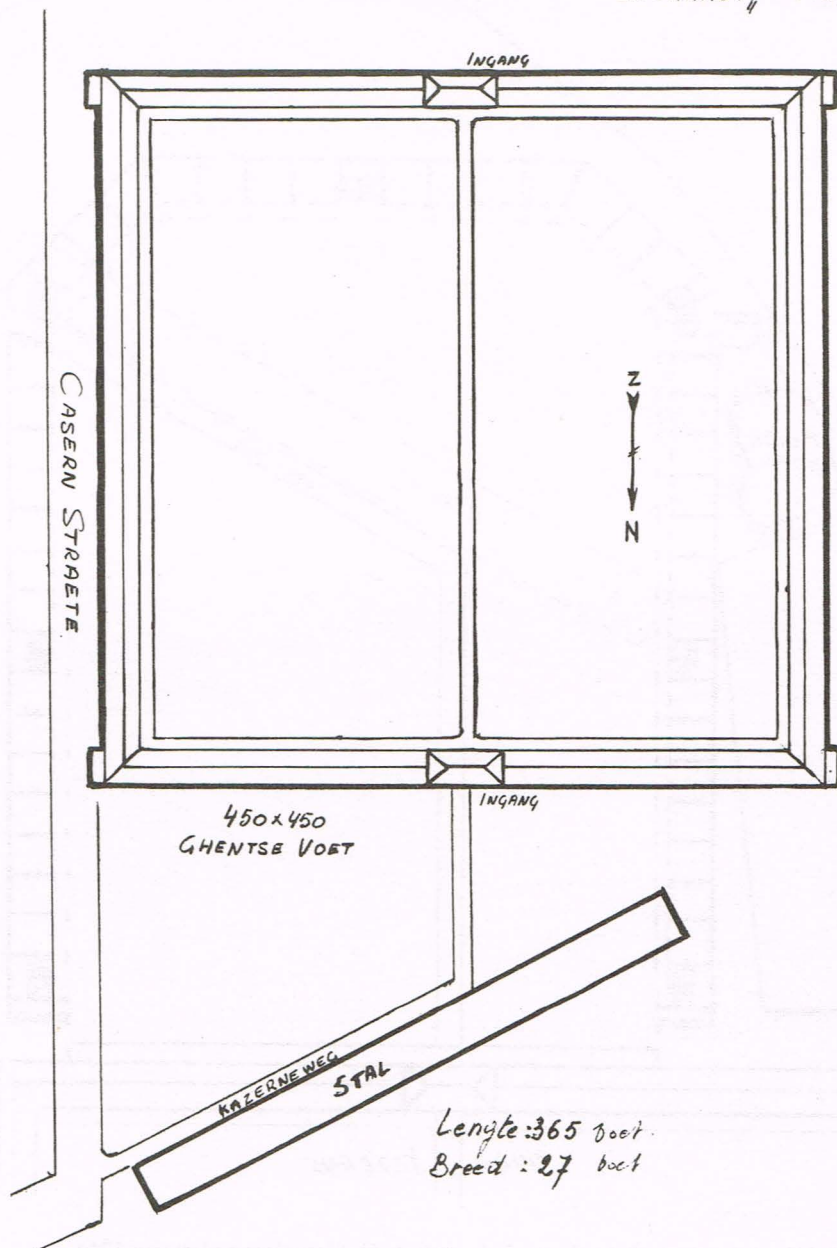
« Ainsi fait et signé à Gand, le 20 août 1881.
en triple expédition originale dont une sera remise à chaque délégué soussigné.

Le Délégué du
Département des finances.
Vanzuylen

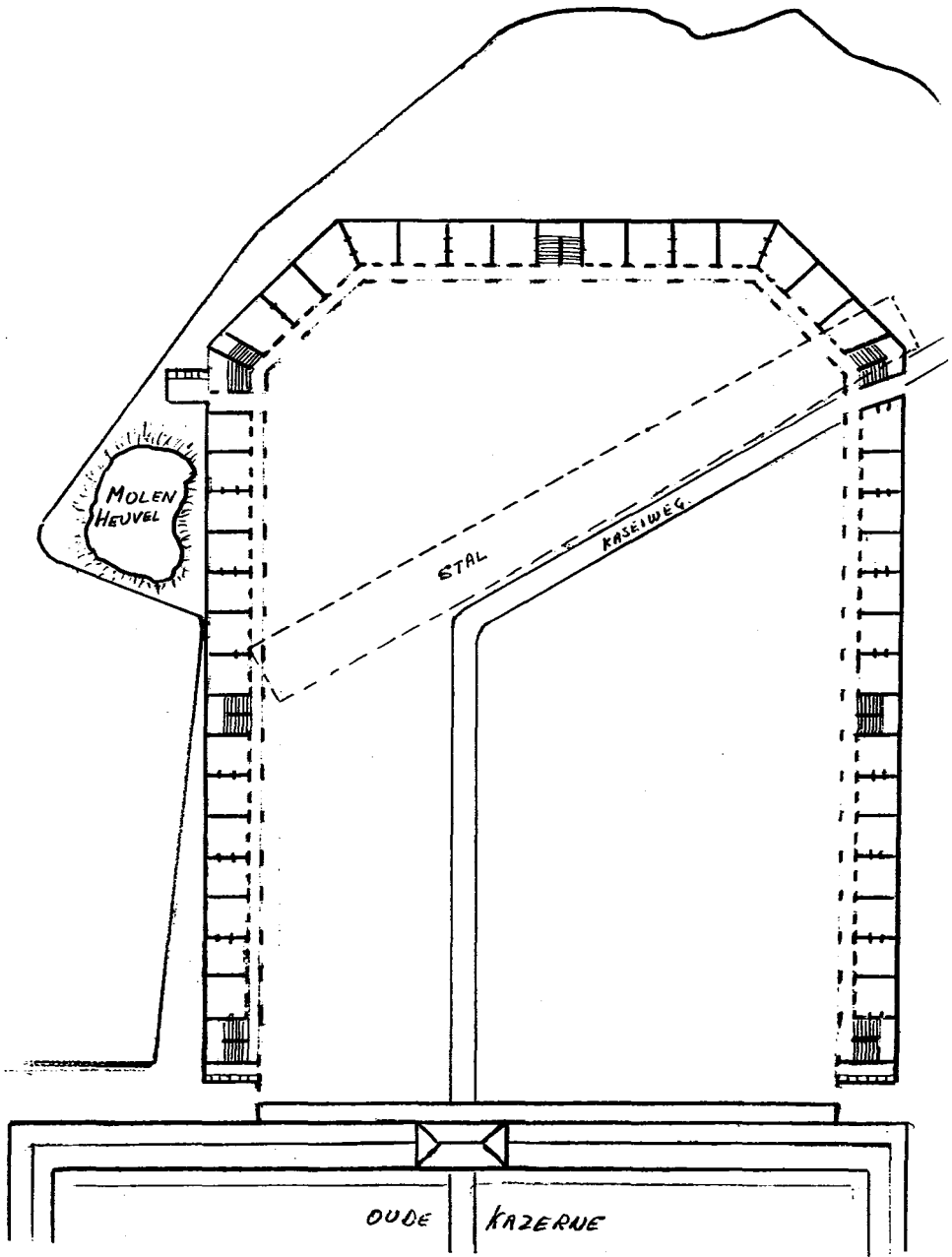
Le Délégué du
Département de la Guerre.
Ginox

Le Délégué de
l'Administration communale.
Colson

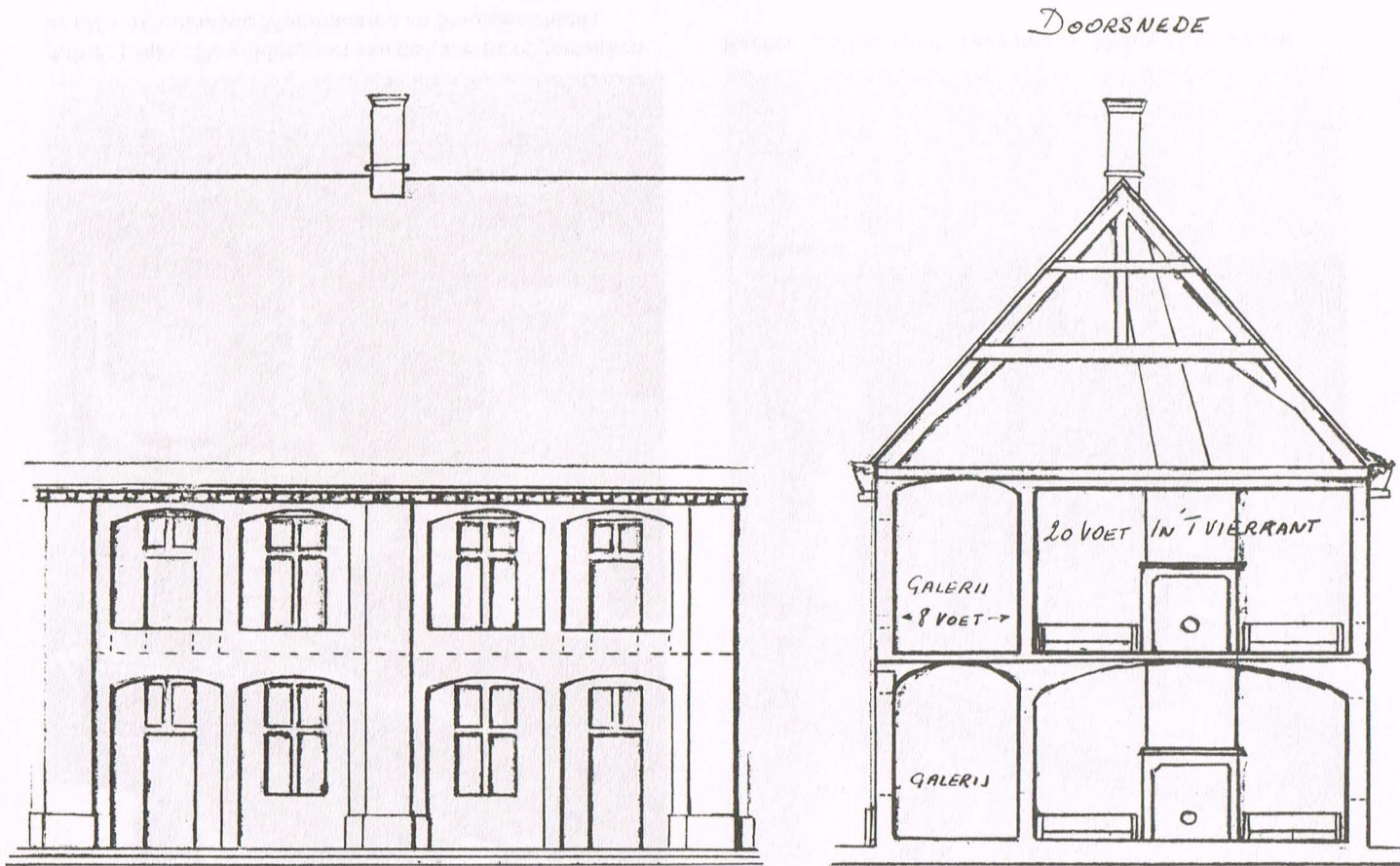
INFANTERIEKAZERNE OP HET "ECKHAUT" 1687

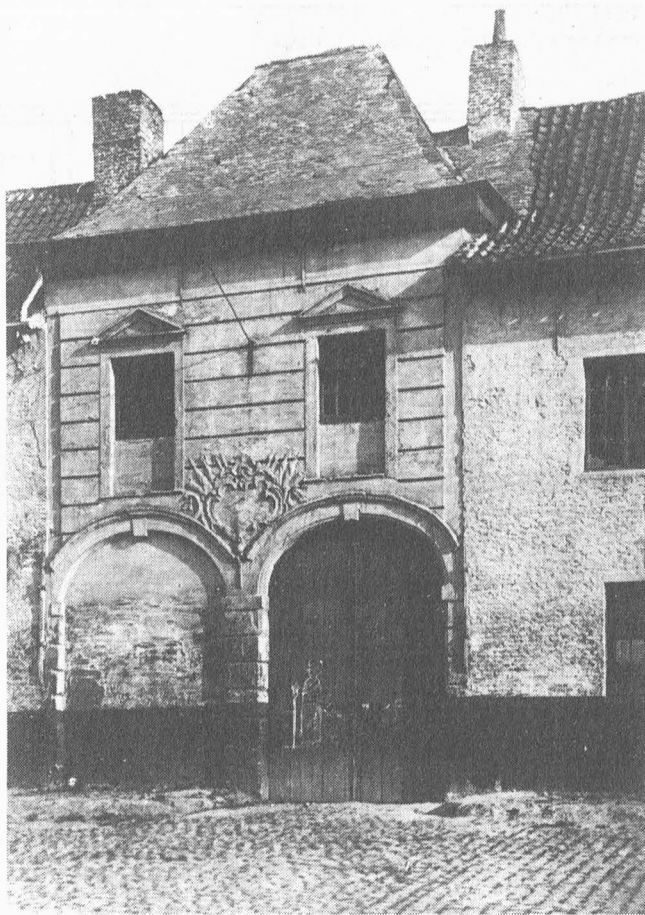
Afb.2. Nagetekend uit Atlas Goetghebuer S.A.G. Plan van de eerste kazerne. 1687.

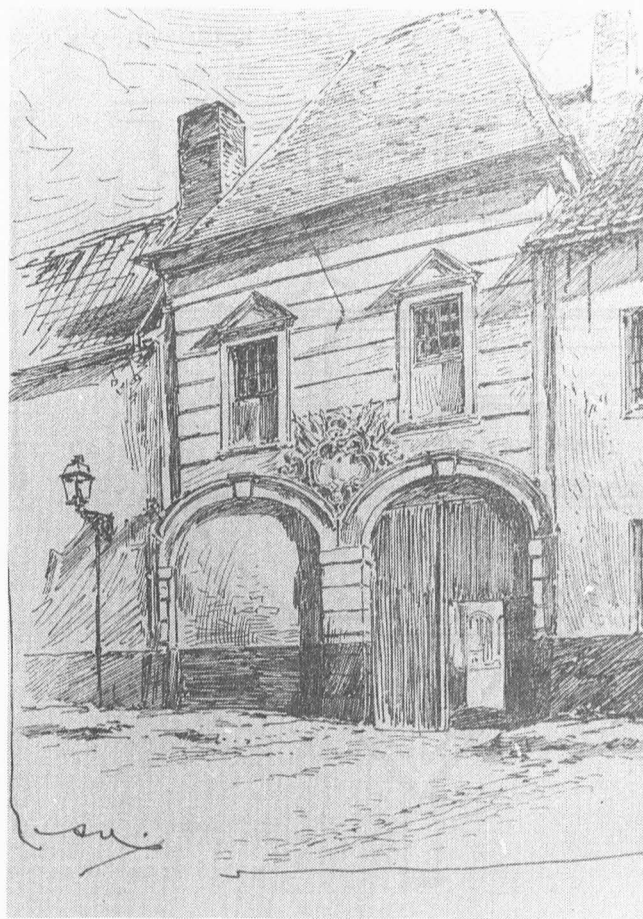
Afb.3. Nagetekend uit Atlas Goetghebuer S.A.G. Geweigerd plan van 1754.

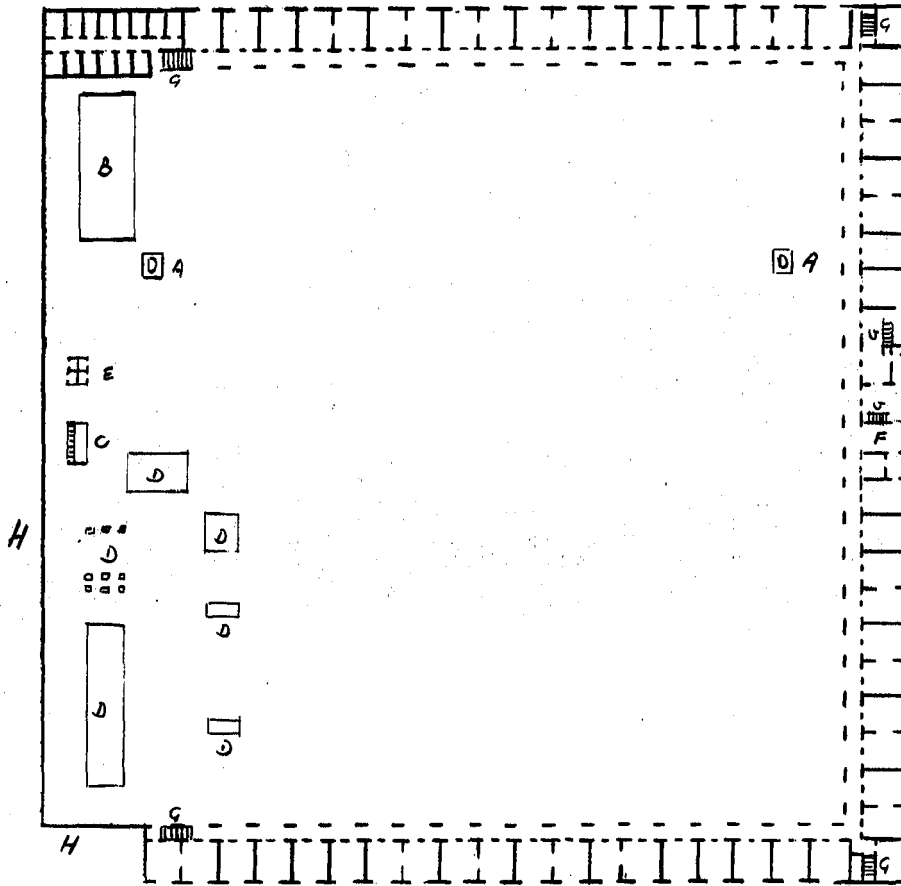
Afb.4. Nagetekend uit Atlas Goetghebuer S.A.G. Binnenzicht op de troepenkamers met galerij. Nieuwe kazerne 1754.

Afb.5. Links : De zuiderpoort van de kazerne opgetrokken in 1754. (Commissie Monumenten en Stadsgezichten)

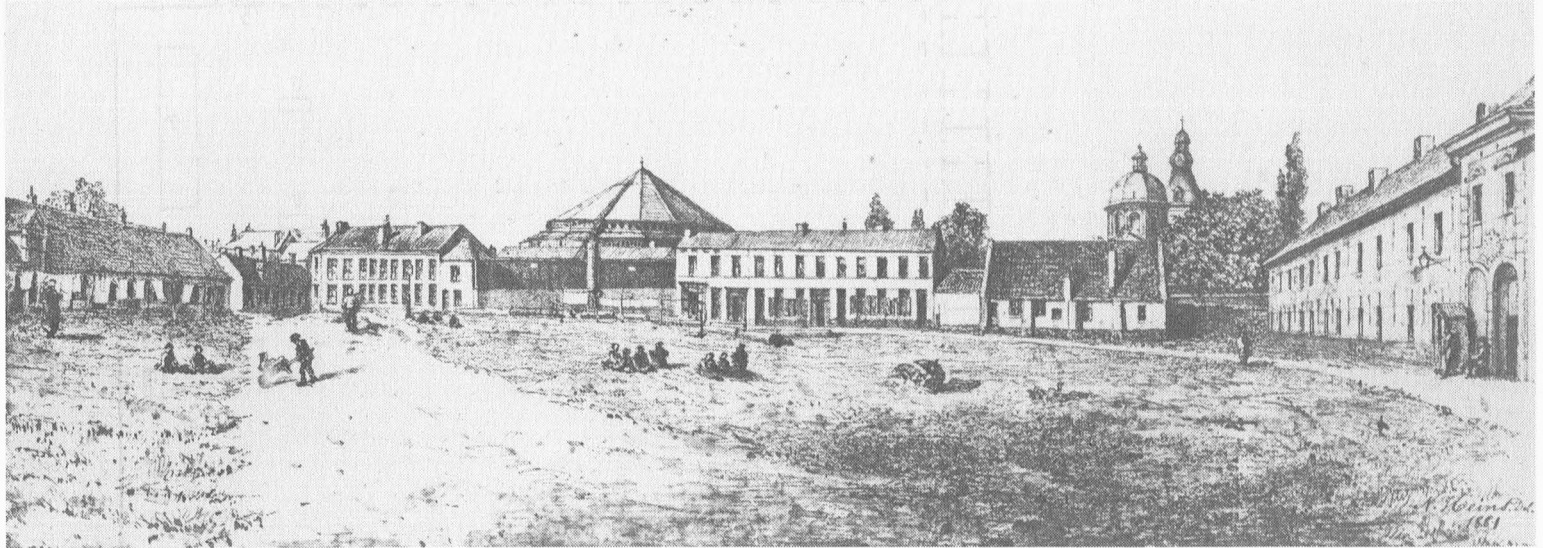

Rechts : Zelfde poort. Tekening A. Heins. (Eigen foto)

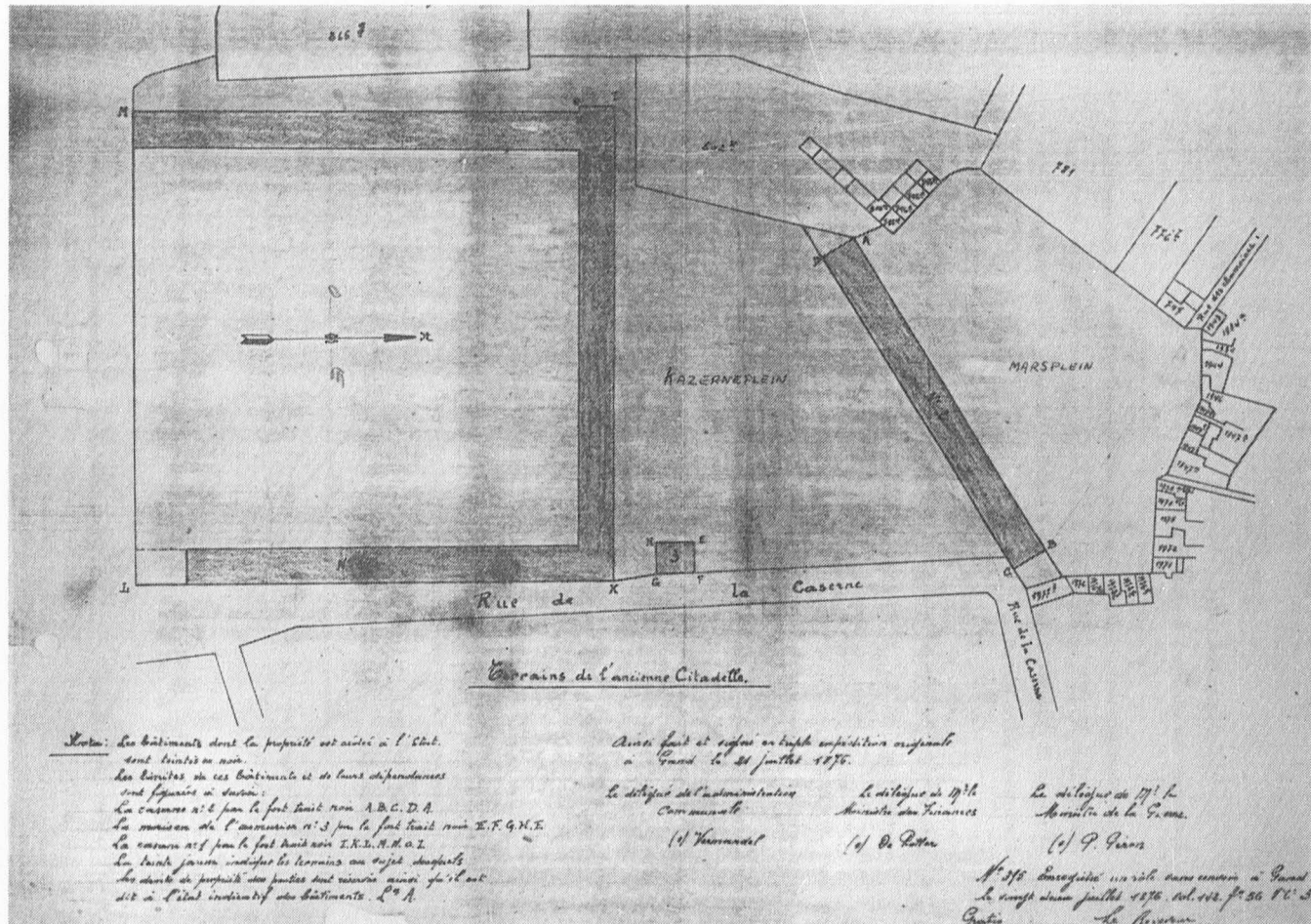
- A. POMP
- B. HANGAR VOOR TURNEN
- C. W.C. SOLOATEN
- D. OBSTAKELBAHN
- E. W.C. VOOR ONDEROFFICIEREN EN GEHUWDEN.
- F. INGANG.
- G. TRAPPEN NAAR 1° ETAGE
- H. AFGEBROKEN IN 1830 EN NOOIT TERUG OPGETROKKEN.

Afb.6. Grondplan van de kazerne 1754. (Eigen Documentatie)

Afb.7. Atlas Goetghebuer S.A.G. Aquarel van A. Heins van 1881.

- Rechts : Ingang kazerne met wachthuis.
- Onder de kerktoren van St.-Pieters het huis van de wapenmaker.
- Links : Blok der gehuwden.
- Midden : Huizenrij langs de kazernestraat.
- Torengedebouw : Oud cirkus.

Afb.8. Plan gevoegd bij het P.V. van overgave van de kazerne in 1876. (Eigen documentatie)

Aanbod voor het afbreken van een huis
met sluitmuur, gelegen Kazernestraat

Ik ondergeteekende *Charles Lombaerbroeck*
aannemer van openbare werken wonende te *Gent*
Goed straat, N^o *9*, verbind mij bij deze, op al
mijne goederen, roerende en onroerende, mits de voorwaarden van het algemeen
lastenkohier N° 133, goedgekeurd door het Schepencollege den 23 Oogst
1875, en de bijzondere bepalingen hieronder vermeld, al de werken hierna
beschreven uit te voeren.

Het afbreken van een gebouw en muur staande
in de Kazerne straat, vroeger gebruikt als wapen
makerij der Kazerne no 11.

De muur zullen uitgebroken worden tot
0.80 c. onder den bestaanden grond.

Al de materialen blijven den eigenaar
vande aannemer; nochtan zullen de buffetten en
steenbroffelingen het eigendom der stad blijven
zy zullen door de aannemers vervoerd en uitge-
stekt worden: De stevensnest by de mieuwe brug.
De som voor afbraak aangeboden zal omvotende
zijn na de goedkeuring het aanbod in de
Gemeentehuis worden gestort.

De aannemer zal de hand aan 't werk
staen: Hoorna zullen door het stads bestuur
zal bevolen worden; de werken moeten voo-
medien geëindigd zijn. Los niet, zal de aannemer
eene afhouding van 10 franken voor elken dag
vertraging, verbeuren.

Dit alles voor de som van ⁽¹⁾ vijftienhonderd franken in de Stads kas.

De staden

Gent, den 23 December, 1882

De aannemer,

Ch van den Broeck

Afb.9. Aanbesteding voor de afbraak van het huis van de wapenmaker. S.A.G. Mo-
derne Geschiedenis, Dossier F.

N. B. De aanbiedingen moeten ten bureele der werken worden besteld
uiterlijk den 1sten Januarij, vóór 10 uur 's morgens.
F. Kalmans . 28 December

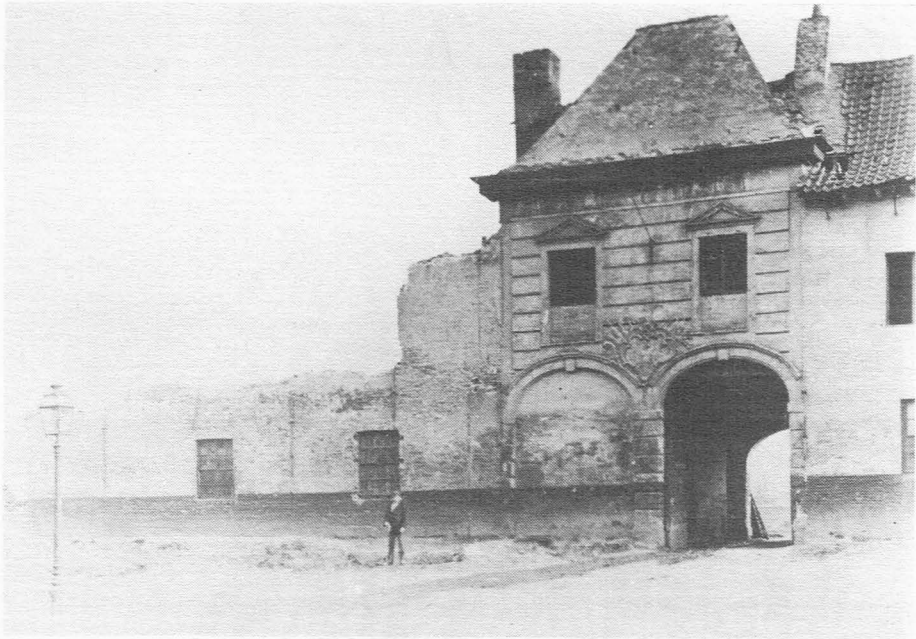

Afb. 10. Boven : De oude kazerne (1754) met rechts op de achtergrond de nieuwgebouwde mess voor officieren (1894). Let ook op de afgetekende gewelven van de eerste kazerne uit 1687. (Commissie Monumenten en Stadsgezichten)

Onder : De mess voor officieren zoals hij is ingebouwd in de nieuwe Leopoldskazerne. (Eigen documentatie)

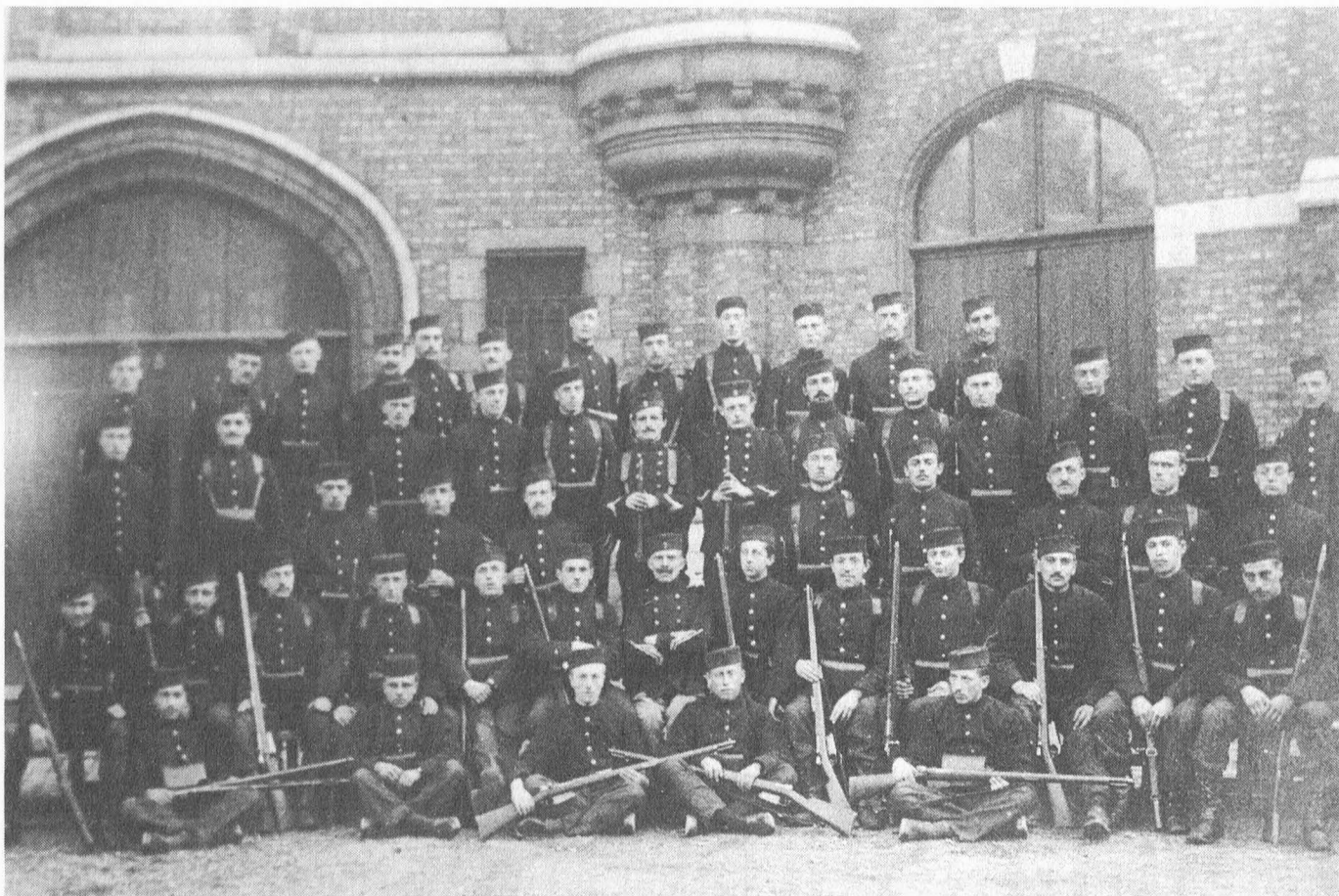
Afb.11. Boven : De oude kazerne (1754) met links op de achtergrond de nieuwgebouwde blok voor gehuwden (1894). (Commissie Monumenten en Stadsgezichten)
Onder : De blok der gehuwden zoals hij is ingebouwd in de nieuwe Leopoldskazerne. (Eigen documentatie)

Afb.12. Afbraak v.d. kazerne 1898. De zuidergevel en poort gezien vanaf het kazerneplein en vanuit het binnenplein. (Commissie Monumenten en Stadsgezichten)

Afb.13. Hoofdingang nieuwe Leopoldskazerne. (Eigen documentatie)

Afb. 14. Een peloton piotten van het 2e linie op de binnenkoer van de nieuwe kazerne.
Klas 1907. (Eigen foto)